

Bet. o. Forsl. t. Finantslov f. Finantsaaret fra 1. April 1875 til 31. Marts 1876.

IV. Den polytekniske Læreanstalt.

- 12) I Slutningsbemærkningen „som dækkes af Kapitalformuen“ forandres „Kapitalformuen“ til „Statskassen“.

V. Sorø Akademi.

- 13) ad Indtægtspost 2. a. Renter af Akademiets Kapitalformue. Summen 328,032 Kr. nedsættes med 32,846 Kr. 64 Øre.

I Anledning heraf skal Udvalgets Flertal bemærke:

I. Med Hensyn til det Kgl. Theater og Kapel.

Den femaarige Periode, der udenfor den sædvanlige Orden bestemtes ved Loven af 18de Juni 1870 om Opførelsen af en ny Theaterbygning, udløber med Theateraaret 1874—75, og der bliver ved det foreliggende Finantslovsforslag Spørgsmaal om at passe Theatrets Budget efter de forandrede Forhold og at tage Bestemmelse om, hvorledes den samlede Byggegjæld til Sorø Akademi skal afgjøres.

Siden 1848 har der været fulgt to Systemer overfor Theatret. Indtil Finantsaaret 1856—57 underholdt Statskassen umiddelbart Theatret og dækkede dets Underbalance ved Slutningen af hvert Aar; Theatret kunde som en Følge deraf ikke selv opspare nogen Formue, og dets Budget voteredes i alle Enkeltheder af Rigsdagen, som f. Ex. kom til at debattere de mest underordnede Enkeltheder, f. Ex. om Garderobe, Dekorationer, Personalets Bognbefordring o. desl. Efterhaanden trængte en Overbevisning om det mindre Tilfredsstillende heri sig frem, og man gik derfor fra det nævnte Aar over til et andet System, der i Hovedtrækkene har været fulgt siden den Tid om end med stor Vexlen i Detailudførelsen. Man ydede nemlig Theatret et fast aarligt Tilskud og indrømmede det derved Ret til selv at danne en Formue, naar det kunde opspare nogen, saavel som ogsaa, naar det behøvedes, at stifte Gjæld paa forventede bedre Tider. Stillet paa denne Maade mente man, at Theatret maatte kunne komme ud af det. Denne Forventning blev heller ikke skuffet. Vidnesbyrd derved er den Reservefond, som det lykkes Theatret at henlægge. Af denne sidste Ordning fulgte fremdeles en kun i enkelte Punkter begrænset Frihed med Hensyn til Theatrets Budget, der i de for selve Theatrets Opgave væsentligste Punkter ikke mere voteredes af Rigsdagen. Begge Systemer have deres Fordele og deres Mangler. Det første System fremstiller klarest i alle dets Konsekvenser det virkelige Forhold, nemlig at Theatret drives for Statens Regning, og at denne derfor ogsaa i sidste Instans maa bære de økonomiske Resultater af Theatrets Virksomhed, hvad enten disse ere gode eller slette, og under dette System kan der ikke opstaa Illusioner om, at der skulde kunne vindes Noget ved at afsnappe Bevillingerne til Theatret eller paalægge det større Byrder, end det er istand til at bære. Det andet System befrier Rigsdagen for Indblanding i en Masse Detailler, til hvis Behandling den mangler Sagkundskab, og det giver Theatrets Bestyrelse den Frihed i Bevægelserne, ved hvilken et saadant Foretagende bedst trives baade i kunstnerisk og i økonomisk Henseende. Et af disse to Systemer maa vælges, og det, der vælges, bør da gjenføres følgerigtigt. Ministeren har i Finantslovsforslaget holdt sig til det sidste af de to nævnte Systemer, og Folkethinget er blevet staaende herved.

Ikke bestomindre er der dog flere af de under Theatrets Budget indenfor Linien anførte Poster, som efter det antagne System ikke høre hjemme der eller dog ialtsald ikke ere af nogen synderlig Interesse. Særligt skal Udvalget nævne Bestemmelsen under Nr. 7, at Theatret ikke uden Bemyndigelse ved Lov kan stifte noget Laan eller paadrage sig nogen Gjæld, der ikke kan fyldestgøres af Theatrets Indtægter inden 31te Marts næstefter det Theateraars Slutning, hvori Gjælden er stiftet. Denne Bestemmelse er optagen fra tidligere Finantslove, men det skjønnes ikke rettere, end at den er uden Betydning som Garanti for Bevillingsmyndigheden. Thi Theatrets Indtægtskilder ere ikke af den Bestaffenhed, at den Minister, der for at holde Theatrets Virksomhed gaadende nødes til at gjøre Gjæld eller stifte Laan, forud kan vide, til hvilken Datum Tilbagebetaling bliver ham mulig; men da der formentlig ikke kan være Spørgsmaal om, at Ministeren skulde standse Theatrets Drift af Mangel paa de fornødne Resourcer, og da det selvfølgelig ikke kan paalægges Ministeren som Migt at skaffe en vis Jorestillingsindtægt tilveie, ses det ikke, at der for en Minister lettelig kan opstaa noget Ansvar, fordi der ikke maatte være indkommet det Fornødne til at efterkomme den heromtalte Bestemmelse. Den eneste Betydning, Bestemmelsen har, er den, at, naar der den 31te Marts efter vedkommende Theateraars Udløb maatte være de fornødne Midler i Kassen for at kunne betale Gjælden eller Laanet, er Ministeren nødt til at gjøre det; men heller ikke herved er der opnaaet Noget, naar Theatrets økonomiske Tilstand i det Hele dog ikke virkelig taaler at afgive det paagjældende Beløb; thi Tilbagebetalingen maa da strax efterfølges af en ny Gjælds Stiftelse for at udfylde Hullet i